

Gabrielius Edvinas KLIMENKA

Vytauto Didžiojo universitetas

Paleovizito hipotezės apie Jėzaus Kristaus kilmę kritika

SANTRAUKA. Šiuolaikiniuose pseudomoksluose egzistuoja hipotezė, jog senovėje ateiviai iš kitų planetų lankėsi Žemėje. Paleovizito hipotezėje teigiama, kad žmonėms susidūrus su pažangiomis kosminėmis technologijomis jos pasirodė stebuklingos, tad žmonės sudievinė ateivius iš kitų planetų. Dėl to manoma, kad visų senovės religijų dievybės turi ateiviškus prototipus. Paleokontakto hipoteze siekiama įrodyti, kad Šventajame Rašte, senovės olių piešiniuose bei piramidėse esama užuominų apie šį ateivių vizitą į mūsų planetą. Dalis paleovizito šalininkų bei naujųjų religinių judėjimų teigia, kad Jėzus Kristus taip pat buvo vienas iš tokių sudievinėtų ateivių iš kosmoso. Straipsnyje pristatoma Jėzaus kaip ateivio iš kitos planetos hipotezė bei pateikiamas krikščionišką požiūrį atitinkantis išaiškinimas.

RAKTAŽODŽIAI: paleovizito hipotezė, senovės ateiviai iš kosmoso, ufologija ir krikščionybė, pseudomokslai, kargo kultas.

Įvadas

Kai kuriuose pseudomoksliniuose šaltiniuose teigiama, kad Jėzus Kristus buvo ateivius iš kosmoso. Jėzaus kaip ateivio iš kitos planetos įvaizdį ypač populiarina pseudomokslinė paleovizito¹ hipotezė. Ja siekiama įrodyti, kad senovės dievų, aptinkamų visose archajinėse religijose, įvaizdžiai yra susikurti pagal kažkada Žemės planetoje apsilankiusių ateivių iš kosmoso išvaizdą bei jų naudotas galias ir technologijas. Tikima,

¹ Specializuotoje literatūroje ji kartais dar vadinama *paleokontaktu*, *senovės ateivių hipoteze*, *paleoastronautikos*, *paleovizito* arba *paleokontakto teorija*. Šiuo atveju pasirinktas terminas *paleovizito hipotezė*. Tai daroma sąmoningai, nes mokslinėje kalboje terminas *teorija* apibrėžia mokslines žinias, kurios buvo patvirtintos empiriniais duomenimis, pvz., evoliucijos teorija; terminas *hipotezė* nereikalauja mokslinio patvirtinimo, nes hipotezės nebūtinai turi atspindėti realius duomenis. Atlikus tyrimą, hipotezė pasitvirtina arba ne. Pirmuoju atveju ji tampa mokslinės paradigmos elementu, antruoju – atmetama kaip pseudomokslinė.

kad žmonės buvo nustebinti jų suvokimą peržengiančių kosminių technologijų, todėl jie ateivius iš kosmoso sudievinio, tad visos senovės dievybės esą turi savo ateiviškus prototipus. Viena iš tokių ateivišką kilmę turinčių dievybių laikomas ir Jėzus Kristus. Straipsnyje nebus siekiama iširti visą moderniąją paleovizitologinio ar juo labiau ufologinio Jėzaus mitologiją, čia apsiribota tik vienu aspektu – paleovizitologų hipoteze apie Jėzaus Kristaus buvimą ateiviu iš kosmoso.

Nepaisant gana keistos temos, dera pažymėti, kad krikščioniškoji apologetika turi skirti dėmesio ir pseudomokslinėms hipotezėms (net pačioms keisčiausioms), apie kurias rašomos knygos ar statomi dokumentinių žanrą primenantys filmai. Viena iš tokių sričių ir yra paleovizito hipotezė. Kiekvieną, net ir pačią fantastiškiausią, pseudomokslinę idėją galima panaudoti kaip mokslinio tyrimo atspirties tašką, padėsiantį krikščionims nepasiklysti informacijos sraute, o apologetikos specialistams bei pastoracijos darbuotojams rasti argumentų iškilus klausimams, su kuriais anksčiau ar vėliau jie veikiausiai susidurs savo tarnystės metu. Be to, pseudomokslinių hipotezių dekonstravimas bei kritika leidžia rasti įdomių atsakymų į klausimus apie pasaulio pažinimą bei suteikia galimybę įnešti indėlį į teologinių svarstymų barus.

Tyrimo objektas: pseudomokslinė paleovizito hipotezė – Jėzus Kristus buvo ateivis iš kosmoso.

Tyrimo tikslas: pristatyti paleovizito hipotezę apie Jėzų Kristų kaip ateivį iš kosmoso ir išanalizuoti ją krikščionišku žvilgsniu.

Tyrimo uždaviniai:

1. Pristatyti paleovizito hipotezę, gretinant ją su kargo kultu².
2. Pristatyti paleovizito hipotezėje keliamą prielaidą apie Jėzaus Kristaus buvimą ateiviu iš kosmoso.
3. Apsvarstyti dvasinių ieškojimų siekinį paleovizitologijoje krikščionišku požiūriu.

Tyrimo metodas: duomenų analizė.

Paleovizitas: pseudomokslas ar kargo kulto variacija?

Paleovizito hipotezės šalininkai teigia, kad senovėje vykusio kontakto su nežemiškomis civilizacijomis pėdsakų galima aptikti kai kuriuose senoviniuose kultūros paminkluose bei religijose. Vieni žymiausių – vadinamasis egiptiečių sraigtasparnių hieroglifas ir Japonijoje gamintos Dogu figūrėlės, kurios, pasak paleovizitologų, primena astronautus³. Taip pat rašoma, kad „dabartinės Armėnijos teritorijoje Sevasaro kalno

² Kargo kulto pavadinimas kyla nuo angliško *cargo cult*, t. y. krovininių kulto. Mokslinėje ir populiariojoje literatūroje lietuvių kalba galima aptikti tris šio pavadinimo variantus: kargo, *cargo* ir krovininių kultas. Straipsnyje pasirinktas naudoti sulietuvinintas angliško pavadinimo variantas.

³ Trey Turner, „Xenomythology. Fact or fanfiction?“, *Algonquin College*, žiūrėta 2022 m. gruodžio 7 d., <https://spineonline.squarespace.com/mythology-abroad/xenomythology>. Įdomus sraigtasparnio hieroglifų atsiradimas: nuotraukoje matomas sraigtasparnis, tačiau pirminiame variante buvo visai

urvuose aptikti piešiniai ant uolų, kuriuose pavaizduoti disko formos skraidantys aparatai. Kai kuriuose piešiniuose galima pamatyti netgi pilotus. Šiems piešiniams daugiau nei 7 tūkstančiai metų.⁴ Paleovizito hipotezė taip pat nurodo, kad senovėje vykęs kontaktas su ateiviais iš kosmoso turėjo įtakos žemiškų civilizacijų, religijos, kultūros pažangai ar net žmogaus biologinei evoliucijai. Technologinis žmonijos vystymasis esą taip pat patyrė kontakto su ateiviais įtaką, todėl akmens amžiaus technologijos galėjo tapti pažangesnės. Nepaisant to, sudėtingesnės technologijos liko nepažinios, nes buvo nemokėsiškai nukopijuoti jų modeliai, tad žmonės jas suvokė kaip ateivių dieviškumo įrodymą⁵. Greta manymo, kad senovėje ateiviai iš kosmoso lankėsi Žemėje ir sukūrė mūsų civilizacijas, tikima, kad jie davė pradžią ir pačiai žmonijai, todėl paleovizitologai neretai kalba apie kryptingą panspermiją, esą ateiviai iš kosmoso pradėjo Žemėje gyvybę, o tuomet vykdė kryptingas genetines mutacijas, kol išveisė naują proto gyvūno rūšį, t. y. žmogų, kurį ateiviai ir dabar kontroliuoja. Teigiama, kad ši hipotezė niekuo nesiskiria nuo biblinio žmogaus sukūrimo hipotezės⁶. Paleovizitologai nagrinėja Šventajame Rašte aprašomus įvykius, pateikdami juos kaip ateivių iš kosmoso apsireiškimus. Vienas iš paleovizitologų teiginių – Jėzus Kristus numanomai buvo ateivis iš kosmoso arba bent jau ateivių palikuonis (apie tai bus kalbama plačiau). Norėdami tai įrodyti, paleovizito hipotezės šalininkai paprastai remiasi įvaizdžiais, primenančiais Melanezijos salose po Antrojo pasaulinio karo atsiradusį kargo kultą.

Kargo kulto nariai, kopijuodami Jungtinių Amerikos Valstijų kareivių veiksmus, laukia eschatologinės Šventojo Džo dvasios paruzijos. Jie tiki, kad sugrįžus Šventojo Džo dvasiai sugrįš ir aukso amžius, buvęs tada, kai vietiniai gyventojai turėjo daug daiktų, kuriuos baltieji iš jų neteisėtai pasisavino. Pats melanezietiškas kargo kultas yra paremtas vietinių gyventojų stebėtų JAV karinių pajėgų veiksmų ar buities kartote. Dar ir mūsų laikais rituališkai vykdomos karinio pobūdžio rikiuotės, kuriose ginklus atstoja bambukinės lazdos, daromi natūralaus dydžio šiaudiniai lėktuvų modeliai,

kitas piešinys, kuris buvo padengtas nauju sluoksniu su kitokiais hieroglifais. Per laiką nubyrėjus daliai naujesnio sluoksniu, susiformavo piešinys, primenantis šiuolaikinės technikos objektą. Taigi, sraigtasparnis ar kita technikos priemonė čia matoma dėl pareidolijos efekto, o ne dėl bandymo atvaizduoti senovinį sraigtasparnį.

⁴ „Ar senovės piešiniai rodo, kad ateiviai lankėsi Žemėje?“, *Apie mistiką LT*, paskelbta 2013 m. spalio 23 d., <http://apiemistika.lt/ateiviai/ar-senoves-piesiniai-rodo-kad-ateiviai-lankesi-zemeje/>.

⁵ Čia norisi pacituoti vieną ištrauką, parodysiančią, kokiais principais vadovaujantis keliamos ateivių dieviškumo hipotezės: „Metraštininkai tuo metu nieko nežinojo apie NSO ir tarpplanetinių kontaktų galimybes, todėl stengėsi tik maksimaliai tiksliai aprašyti nepaprastus reiškinius. Į senąsias kronikas reikia žiūrėti su pagarba ir susidomėjimu. Juo labiau, kad metraščiuose aprašomų įvykių palyginimas su dabartine informacija sudaro pagrindą rimtiems apmąstymams. Kaip pavyzdį galima paminėti senovės šumerų piktogramomis apie 300 metų pr. m. e. parašytą raštą, kuriame „dievo“ terminas buvo DIN-GIR. Tiesioginis pirmojo žodžio vertimas yra „ryškus“, „tikras“. Jo piešinukas – tikslus skrendančios raketos vaizdas. Žodžio „dievai“ piktograma gali būti verčiama terminu „tikrieji iš ryškių objektų“. Galima priminti, kad šumerai dievus vaizdavo kaip labai aukštus žmones.“ „Dieviškieji ateiviai, arba kas sukūrė žmoniją?“, *Anomalija.lt*, paskelbta 2013 m. liepos 29 d., <https://anomalija.lt/2013/07/dieviskieji-ateiviai-arba-kas-sukure-zmonija/>.

⁶ Saulius Kanišauskas, *Kur jūs, ateiviai iš kosmoso?* (Vilnius: Mokslas, 1988), 8.

radisto ausines atstoja iš kokoso riešuto kevalo padaryta ausinių imitacija, o vienas iš pagrindinių kargo kulto garbinamų šventųjų – Johnas Frumas – paprastai vaizduojamas kaip karininkas. Šios kartotės tikslas – pritraukti daugiau prekių, kurios aukso amžiuje buvo antgamtiškai protėvių dvasių atsiųstos Melanezijos salų gyventojams⁷.

Religijų ir kultūros istorijos specialistų toks reiškinytis kaip kargo kultas nestebina. Tokio pobūdžio kultai gali atsirasti dėl skirtingo technologinio išsivystymo lygio civilizacijų kontakto. Kargo kultą sudaro tam tikri ritualai, kurių metu imituojami pažangesnės civilizacijos elgesio modeliai bei ypatumai⁸. Taip kartais apibūdinamas ir krikščionybės susidūrimas su anksčiau vadintomis primityviomis kultūromis. Vienas iš pavyzdžių galėtų būti Santerijos religija, iš kurios vėliau atsirado vudu kultas. XVI–XVIII a. Karibų jūros regiono plantacijose dirbantys vergai buvo verčiami priimti kolonizuotojų ispanų katalikišką religiją, tačiau, slėpdami savo religijos dievų garbinimą, jie tik apsimetė, kad praktikuoja katalikybę, t. y. priėmė dalį katalikiškų liturginių elementų, ikonogafijos ir net maldų, tačiau sudėjo į tai savo prasmes. Išoriškai ši praktika priminė naujai atsiradusį katalikišką liaudies pamaldumą, kurį ispanai laikė supaprastinta krikščionybės forma, tačiau iš tiesų tai tebuvo išoriškas katalikiškos liturgijos bei simbolių pakartojimas⁹. Tokiais būdais, imituojant pažangesnės civilizacijos elgesio modelius, atsiranda naujos religinės srovės ar tikėjimai.

Paleovizito hipotezės šalininkai panašiai vertina ir numanomą archajinių žmonių bandymą atkartoti ateivių iš kosmoso naudotus įrankius, procedūras ir veiksmus, juos paverčiant ritualais, o pačius ateivius iš kosmoso – dievais. Esą „užuominų apie „dieviškos“ kilmės svečius iš kosmoso aptinkama <...> visuose Žemės rutulio tautų mituose.“¹⁰ Pseudomokslinėje pasaulėvokoje tai yra vienas iš populiariausių žmonijos atsiradimo modelių, kuris remiasi kosminės iniciatyvos sukeltos žmonijos ir kultūros kilmės koncepcija. Dalis paleovizito šalininkų palaiko idėją, kad žmogus buvo sukurtas kosminių civilizacijų kaip hominido ir ateivio hibridas. Tokie svarstymai remiasi pseudomokslinėmis hipotezėmis apie ateivių iš kosmoso vykdytus eksperimentus su hominidais.

Remiantis kargo kulto principais hipotezė gali atrodyti įtikinanti, tačiau, nesant empirinio pagrindimo ir dėl perdėm laisvai interpretuojamų istorinių duomenų, klasuojamų faktų arba rėmimosi visiškai iracionaliomis fantastinėmis hipotezėmis bei ezoterinio pobūdžio apreiškimais apie žmogaus ir religijos kilmę, paleovizito hipotezę reikia laikyti atmestina ir visiškai pseudomokslinė ir ją tirti tik kaip moderniosios mitologijos elementą.

⁷ Plačiau apie kargo kultą: Lamont Lindstrom, „Cargo Cults“, *The Cambridge Encyclopedia of Anthropology*, paskelbta 2018 m. kovo 29 d., doi: <http://doi.org/10.29164/18cargo>.

⁸ Георгий Почепцов, „Путь в будущее цивилизационные ловышки“, *21-й век* 1 (46) (2018), 44.

⁹ *Religijos* (Vilnius: Alma littera, 2019), 304–305.

¹⁰ „Ar senovės dievai tai ateiviai?“, *Apie mistiką LT*, paskelbta 2012 m. spalio 19 d., <http://apiemistika.lt/civilizacijos/ar-senoves-dievai-tai-ateiviai/>.

Paleovizitologai teigia: Mergelė Marija pagimdė ateivį iš kosmoso

Praeito šimtmečio šeštojo dešimtmečio viduryje jogos meistras ir mediumas George'as Kingas teigė, kad su juo susisiekė ateivis, vardu Eterijus. Vėliau jis įkūrė Eterijaus draugiją (*The Aetherius Society*)¹¹, kurios tikslas – skelbti žinią, kad Jėzus buvo ateivis. Draugijos manymu, daug prasmingiau teigti, jog Jėzus buvo kosminė būtybė, atėjusi į Žemę padėti žmonijai, nei manyti, kad Dievas sukūrė vienatinį sūnų, kuris atsitiktiniu istorijos momentu gimė Žemėje ir dėl kažkokių, mums nežinomų, priežasčių atleido žmonėms jų nuodėmes. Atsižvelgdama į tai, kad egzistuoja du nepriklausomi istoriniai pasakojimai apie Jėzaus gimimą, Eterijaus draugija mano, kad ateiviai implantavo Jėzų į Marijos iščias¹².

Manymas, kad Jėzus galėjo būti ufonautas, buvo populiarus Sovietų Sąjungos laikais. Sovietų Sąjungoje paleovizitų hipotezę populiarino Minsko mokslų akademijos narys profesorius Viačeslavas Zaicevas (*Вячеслав Зайцев*). Jo manymu, Jėzus buvo ateivių kosminio laivo gydytojas ir mokėjo gydyti žmones hipnoze¹³. Paleovizito hipotezė buvo dėstoma Kinijos Liaudies Respublikoje, ją skleidė ir Pietų Amerikos ultrakairiosios grupuotės, kurios teigė, kad ikikolumbinio laikotarpio dievybė Kecalcoatlis išlipo iš kosminio laivo ir atnešė Jėzų žmonėms. Šios hipotezės neturi jokio istorinio patvirtinimo, tačiau jos gimsta ir kartu su jomis atsiranda naujų bibliinių personažų variacijų, neturinčių jokio ryšio su objektyvia tikrove¹⁴. Įdomu tai, kad Sovietų Sąjungos ideologinis aparatas neleido tikėti nei Jėzumi, nei ufonautais¹⁵, numanomi besilankančiais mūsų planetoje XX a., tačiau kaip viena iš istorijos mokslo sričių buvo skatinama paleovizito hipotezė, pvz., ne kartą per televiziją buvo transliuotas pseudomokslinis filmas „*Erinnerungen an die Zukunft: Ungelöste Rätsel der Vergangenheit*“ (liet. „Dievų vežėčios: Neatskleistos praeities paslaptys“, 1958), kuriame pristatomos vieno žinomiausių paleovizitologų – Ericho von Dänikeno – pseudoistorinės hipotezės apie senovėje Žemėje apsilankiusius ateivius. Toks leidimas puoselėti paleovizito idėjas buvo lyg bandymas paneigti dievišką žmonijos sukūrimą, vietoj jo siūlant kryptingos panspermijos hipotezę. Iš to kilo ir mokslinės fantastikos kūriniai, kurie taip pat rėmėsi tapataus pobūdžio idėjomis, pvz., Aleksandro Kazantsevo (*Александр Казанцев*) romanas „Fajetai“ (1971). Beje, pats Aleksandras Kazantsevas

¹¹ „Dr. George King“, *The Aetherius Society*, žiūrėta 2022 m. spalio 19 d., <https://www.aetherius.org/dr-george-king/>.

¹² Peter S. Williams, „Scientific Rebuttals to ‘Ancient Aliens’ as Popular Alternatives to Biblical History“, *Theofilos* 1 (12) (2020), 88, doi: <https://doi.org/10.48032/theo/12/1/8>.

¹³ Kanišauskas, *Kur jūs, ateiviai*, 31.

¹⁴ Vittorio Messori, *Hipotezės apie Jėzų* (Vilnius: Katalikų pasaulis, 1997), 254.

¹⁵ Dera atkreipti dėmesį į terminus *ufonautas* ir *ateivis iš kosmoso*. *Ufonautas* yra sudurtinis žodis sudarytas iš angliškos *Unidentified flying object* (liet. neatpažintas skraidantis objektas) abreviatūros UFO (liet. NSO) ir graikiško *navtos* (ναύτης) – jūrininkas. Tad *ufonautas* reiškia NSO (liaudyje vadinamų „skraidančių lėkščių“) pilotą ir ženklina mūsų laikais numanomi Žemėje besilankančius ateivius iš kosmoso. Terminu *ateivis iš kosmoso* nusakomas bet koks numanomas kitos planetos protingos civilizacijos atstovas, nepriklausomai nuo to, ar jis kada nors lankėsi Žemėje, ar ne.

daug prisidėjo prie paleokontaktų hipotezės populiarinimo Sovietų Sąjungoje. Iš tokio pobūdžio svarstymų išplaukia keisti tikėjimai apie tai, jog „vienas iš bareljefų Marse labai panašus į Kristų. Tai energetinis simbolis, kupinas energijos“¹⁶ – taip skelbiama Krajo¹⁷ mokyme.

Jėzaus Kristaus kaip ateivio iš kosmoso hipotezę bandoma grįsti ir senovine tapyba. Štai, pvz., renesanso dailininko Carlo Crivellio paveiksle „*Annunciazione con sant'Emidio*“ („Apreiškimas su šventuoju Emidijum“, 1486) vaizduojama kambaryje klūpanti Mergelė Marija. Paleovizitologams įdomiausia paveikslo dalis – plona, geltona, lazerio spindulį primenanti linija, kuri spindi ir liečia Mergelės Marijos galvą. Spindulys atkeliauja iš danguje esančio debesų sukurio, kuris savo forma primena skraidančią lėkštę. Iš to daroma išvada, kad Mergelė Marija buvo apvaisinta ateivių iš kosmoso¹⁸. Tokie neatpažintų skraidančių objektų (toliau – NSO) vaizdai dažnai išvelgiami garsiuose biblinės Apreiškimo Mergelėi Marijai scenos paveiksluose. Kyla natūralus klausimas: kodėl Kristus ar kiti Šventojo Rašto veikėjai turėtų būti vaizduojami greta NSO? Anot paleovizito šalininkų, tai lengva paaiškinti: jei menininkas buvo paleokontakto liudininkas arba apie jį girdėjo iš kitų, jis galėjo pateikti vietinėlį jam suprantamą aiškinimą: toks reiškinys neabejotinai yra susijęs su dieviška intervencija. Taigi NSO tikrai gali būti suvokiamas kaip dangiškos vežėčios, kurias Dievas atsiuntė palaikyti šventąjį! Štai todėl, anot paleovizitologų, viduramžių paveiksluose regime NSO, sklindančius vaizduojamos biblinės scenos fone, arba net ir pačius sakralinės istorijos veikėjus, pilotuojančius ateivių erdvėlaivius¹⁹. Aiškindami tokius paveikslus, paleovizitologai pateikia savitą interpretaciją, kuri būna arba ištraukiama iš bendro konteksto, arba sukuriama simbolio ar objekto prasmė, neturinti nieko bendra su paveikslu, pvz., mėnulis arba saulė gali būti pavadinami NSO, nepaisant to, jog akivaizdu, kad nieko bendra su ufonautais šie dangaus objektai neturi.

Nežemiškų būtybių apvaisinimo motyvą paleovizitologai išvelgia ir kitose Biblijoje ar tradicijoje minimų asmenų istorijose. Be Mergelės Marijos taip pat yra minimos Elžbieta ir Marijos motina Ona. Teigiama, kad visų trijų šventų moterų kūdikiai buvę pradėti ateivių iš kosmoso, siekiant įgyvendinti jų planą reformuoti Izraelį ir tuomet paskirti ateivių vietininką, vadinamąjį Mesiją²⁰. Tuomet, kai Mergelė Marija dirbtiniu būdu buvo apvaisinta nežemiškos civilizacijos atstovo, į jos kiaušidę buvo įdėta ateivio sperma, tad

¹⁶ Vaidotas Janušauskis, *Tikėtina* (Vilnius: Didakta, 2018), 26.

¹⁷ Krajonas – ateivis arba angeliška būtybė, atnešusi naująjį apreiškimą žmonijai. Šiame apreiškime iš dalies atkartojamas teosofinis mokymas apie dvasinę evoliuciją, propaguojama reinkarnacija, naudojama daug mokslinškai skambančios terminijos, bandoma įrodyti, kad senovėje žmonės sukūrė kokia nors supercivilizacija ir pan.

¹⁸ „Konspiracija Mergelės Marijos paveiksle: buvo pagrobta ir apvaisinta kažkokios ateivių rasės?“ *Technologijos.lt*, paskelbta 2019 m. vasario 1 d., http://www.technologijos.lt/n/pasaulio_paslaptys/S-73364/.

¹⁹ Жг. Иван Мозговой, *Палеоконтакт: мифы чи реальність* (Суми: Сумський державний університет, 2017), 193

²⁰ Эдвиг Арзунян, *Загадка воскрешения Иисуса Христа. Инопланетяне в Библии* (Ростов на Дону: Феникс, 2007), 212.

Jėzus yra laikomas pusiau žemiečiu (pagal motinos liniją) ir pusiau kitos planetos atstovu (pagal tėvo liniją)²¹. Negana to, kai Mergelė Marija laukėsi Jėzaus, jos sužadėtinis Juozapas taip pat buvo kontroliuojamas ateivių iš kosmoso²², apie tai esą kalbama Mt 2, 13; 19–20²³. Manoma, kad apie ateivių lytinius santykius su Žemės moterimis taip pat kalbama Pradžios knygos pasakojime apie Dievo sūnų ir žmonių dukterų susijungimą, po kurio gimė milžinai²⁴. Tokie pasakojimai laikomi paleovizitologinės gimties hipotezės dalimi, čia taip pat teigiama, kad šie Dievo sūnūs buvo ateiviai iš kosmoso, kurie santykiavo su Žemės moterimis, o tekste minimi milžinai yra jų palikuonys, hibridai²⁵.

Šiame kontekste neretai kalbama apie ateivių kuriamą civilizacijų genofondą, kuris turės išgelbėti žmoniją. Į jį jau pateko Jėzus, Buda ir kiti. Dabar jie yra *samati* būsenos²⁶. Ateiviai iš kitų planetų, tapę žmonijos kūrėjais, ir dabar ja rūpinasi, kurdami savotišką kosminę Nojaus arką. Paleovizito hipotezėje visų senųjų religijų dievai suprantami kaip aukšto technologinio išsivystymo kosminių civilizacijų atstovai, kurie esą prieš milijonus metų atvyko į Žemės planetą ir sukryžminę savo bei žmonijos DNR sukūrė naują būtybę, taip pakeisdami natūralią evoliuciją. Žmogus yra šių ateivių, kitaip dievų, palikuonis²⁷, tad toks tikėjimas iš dalies siejasi su ezoterine žmogaus-dievo koncepcija. Šiuo atveju gal nepavyktų žmogaus tiesiogiai įvardinti dievu, tačiau būdamas „dievų“ palikuonis jis nešioja savyje ateivišką (arba, paleovizitologinių hipotezių kontekste, – dievišką) genofondą arba jo dalį, tad žmogus suvokiamas kaip kosminės išminties paveldėtojas, turintis savyje tam tikrą dieviškąją dalelę.

Paleovizitologų manymu, Jėzus, būdamas ateiviu iš kosmoso, nebuvo vienintelis, lankęsis mūsų planetoje, tačiau jis turėjo išskirtinę misiją. Kvantinės magijos internetiniame puslapyje teigiama: „Jėzus buvo viena iš tų būtybių, kurios daug kartų lankė Žemę su panašiomis misijomis ir bandė gelbėti padėtį po to, kai kolonizavimas ir su tuo susijusi Žemės žmonių sąmonės erozija pasiekdavo kritinius momentus.“²⁸

²¹ Ibid., 230.

²² Иван Мозговой, „Палеоастронавти“ на близкому сохди: „езотерика“ в переданнях?“, *Світогляд-Філософія-Релігія* 1 (2011), 161.

²³ „Išminčiams iškeliauvus, štai vėl pasirodo Juozapui sapne Viešpaties angelas ir sako: „Kelkis, imk kūdikį su motina ir bėk į Egiptą. Pasilik ten, kol tau pasakysiu, nes Erodas ieškos kūdikio, norėdamas jį nužudyti.“ <...> Erodiui mirus, štai Viešpaties angelas pasirodo per sapną Juozapui Egipte ir sako: „Kelkis, imk kūdikį su motina ir keliauk į Izraelio kraštą, nes jau mirė tie, kurie tykojo kūdikio gyvybės“ (Mt 2, 13; 19–20).

²⁴ „Kai žemėje žmonės pradėjo daugėti ir jiems gimė dukters, Dievo sūnūs, žiūrėdami į jas, matė, kokios jos buvo gražios, ir ėmė iš jų sau žmonomis tas, kurios jiems patiko. Tuomet VIEŠPATS tarė: „Mano dvasia nepasiliks amžinai žmoguje, nes jis yra ir kūnas. Tebūna jų dienos šimtas dvidešimt metų“. Tomis dienomis, – kaip ir vėliau, – kai Dievo sūnūs susijungė su žmonių dukterimis, žemėje pasirodė milžinai. Jie buvo senovės galiūnai, garsūs vyrai.“ (Pr 6, 1–4).

²⁵ Анатолий Погасий, „Интерпретация некоторых полюблений библейских текстов в свете апокрифической «Книги Еноха»“, *International science project* 6 (2017), 31.

²⁶ Сергей Денисов ir Любовь Денисова, „Феномен околонуучного знания“, *Научный вестник Омской академии МВД России* 4 (63) (2016), 57.

²⁷ Рамта, *Иисус Христос жизнь мастера* (Москва: София, 2009), 114.

²⁸ Gintaras Mikšiuinas, „Paleokontaktų teorija. Angelai, demonai ir ateiviai: kas tarp jų bendro ir kuo jie skiriasi?“ *Kvantinė magija*, žiūrėta 2022 m. rugpjūčio 1 d., <https://kvantinemagija.lt/node/303>.

Nepaisant tekste esančios eschatologinės vilties bei soteriologijos elementų, Jėzus pristatomas kaip vienas iš daugelio dievų sūnų, tad neretai jis kartu su Mahometu, Krišna, Rerichu, Sai Baba ir kitais religiniais lyderiais ar religijų įkūrėjais laikomas kosminių civilizacijų pasiuntiniu²⁹. Teigiama, kad Jėzus nuolat kalbėjo apie savo misiją (pvz., apie Dangaus karalystės atėjimą), o krikšto Jordane metu, vėliau ir per jo prikėlimą iš numirusių tiesiogiai atsiskleidė Jėzaus ryšys su dangumi³⁰. Čia taip pat galima išvelgti ateiviškos eschatologinės kolonizacijos motyvų.

Kartais įvairių privačių apsiareiškimų ar kontaktų su kosmoso pasiuntiniais bei dvasiomis metu gaunama informacija, kuria bandoma grįsti ufologinio Jėzaus mitologijos elementus. Štai mediumas Genadijus Rucko (*Генадий Ручко*) teigia, kad Jėzus pasauliui apsiareiškė kaip pasaulio mokytojas ir Trono planetos atstovas³¹, beje, čia tikėtina fantastinio filmo „Tron“ („Tronas“, rež. Sevenas Lisbergeris, 1982) įtaka. Manoma, kad Jėzus buvo siųstas žemėn su tam tikra misija, „šiai misijai Žemėje jis buvo specialiai paruoštas, nes tai nebuvo Jo vienintelė misija, panašių buvo ir daugiau, tik kitose planetose.“³² Taigi pseudomokslinėse hipotezėse galima aptikti ir galimybę, kad Jėzus daug kartų atpirkinėjo pasaulį kitose planetose ar net kitose visatose.

Visa paleovizito ideologija yra paremta senovės artefaktų ir šventraščių bei mitologinių pasakojimų kosmine-ufologine interpretacija. Vienas iš pagrindinių šaltinių, kuriuos bandoma perinterpretuoti, yra Šventasis Raštas (kitas, taip pat dažnai naudojamas senovinis tekstas, yra hinduizmo Vedos). Paleovizitologai teigia, kad „Biblija yra pats tikriausias dokumentas, įrodantis, kad senovėje Žemę lankė ateiviai. Galbūt kada nors bus padaryti tikslesni vertimai ir mes sužinosime, kokie gi personažai iš tikrųjų slypi po angelų hierarchijomis, kurios kažkada apsigyveno Žemėje ir tapo dievais.“³³ Čia manoma, kad dabartinis Šventasis Raštas neatitinka originalo ir jame nebelikę slapto žinojimo elementų. Paleokontaktų kontekste dažniausiai perinterpretuojama Šventojo Rašto dalis yra Senojo Testamento tekstai, pvz., Ezekielio regėjimas (žr. Ez 1), kuriame esą pasakojama Ezekielį regėjus kosminio laivo startą; paleovizitologai net yra apskaičiavę, kaip šis ateivių erdvėlaviais turėtų atrodyti ir kokiais principais veikia jo varikliai³⁴. Paleovizitologai neretai imasi ir Jėzaus ištarų perinterpretavimo, pvz., Jėzaus žodžiai „Kas yra matęs mane, yra matęs Tėvą“ (Jn 14, 9), jų manymu, reiškia, kad Jėzus buvo panašus į savo tėvą ateivį iš kosmoso, nes juk pasakyta, kad Dievas sukūrė žmogų pagal savo paveikslą³⁵. Šiuo atveju nemanoma, kad toks perinterpretavimas yra kažkas netinkamo, nes paleovizitologai siekia atskleisti „tiesą“ apie krikščionybę, kuri, jų manymu, tėra krikščionių susikurta iliuzija. Teigiama, kad tai „nėra krikščionybės demaskavimas. Priešingai, tai Jėzaus Kristaus ir tikrosios jo misijos iškėlimas naujoje

²⁹ Petras Šibilskis, *Didžiausios žmonių paslaptys* (Kaunas: Obuolys, 2019), 275.

³⁰ Мозговой, *Палеоконтакт: мифы чи реальність*, 90–91.

³¹ *Люди-феномены: Нострадамус, Мессинг, Ванга и другие* (Москва: Эксмо, 2010), 343.

³² Šibilskis, *Didžiausios žmonių paslaptys*, 339.

³³ Mikšiuūnas, *Paleokontaktų teorija*.

³⁴ Ерих фон Дэникен, *Небесные учителя* (Москва: Эксмо, 2005), 144–157.

³⁵ Арзунян, *Загадка воскрешения Иисуса Христа*, 230.

šviesoje. Paleokontaktų teorija sako, kad Jėzaus mokymas buvo iškreiptas, o pati jo misija buvo paversta religine parodija ir neįsisąmonintų dogmų rinkiniu.³⁶

Tokiais pat principais kalbama ir apie Jėzaus mirtį, prisikėlimą bei įžengimą į dangų. Teigiama, kad po mirties Jėzus trims dienoms nukeliavo į orbitinę kosminę stotį, iš kurios grįžęs pasirodė apaštalui Petruui ir kitiems mokiniams, vėliau pasirodė ir apaštalui Pauliui³⁷. Po prisikėlimo Jėzus daug dienų bendravo su apaštalais, o atlikęs visas užduotis jis paliko Žemę kosminiu laivu, kuris buvo paslėptas dideliame debesyje, sukeltame jam kylant. Šiuo laivu Jėzus esą nuskriejo į Ketvirtąjį išmatavimą, kuriame egzistuoja visas dvasių pasaulis. Kadangi tuo metu žmonija nežinojo, kas yra kosminiai laivai, jie palaikė jį tiesiog debesiu. Tai buvęs toks pats kosminis laivas, koks vedė žydus per dykumą ir padėjo praskirti Raudonosios jūros vandenį. Visa tai buvo laikoma Šventosios Dvasios apsireiškimu ir jos pagalba³⁸. Šiame kontekste Jėzaus ištara, kad jis gali pakviesti 12 tūkstančių angelų į pagalbą (Mt 26, 53), interpretuojama kaip ateivių iš kosmoso pajėgų prišaukimas. Taip pat manoma, kad būtent šie ateiviai ir nunešė Jėzaus kūną į dangų, t. y. į kosminę erdvę³⁹. Tokiame kontekste teigiama, kad dabar Jėzus kartu su Moze bei Eliju gyvena ateivių, sukūrusių žmoniją, rezidencijoje jų gimtojoje planetoje⁴⁰.

Aptartos paleovizitologų interpretacijos (apie apreiškimą Mergelei Marijai, Ezekielio viziją, sukūrimą ir pan.), nors ir įdomios kaip fenomenas, tačiau vis dėlto labiau pritinka mokslinei fantastikai nei senovės istorijos mokslui ar teologijai.

Ar paleovizitologija dera su krikščionybe?

Jėzaus kaip ateivio iš kosmoso mitologija būdinga daliai ezoterikos ir pseudomokslų, kurie savo ideologija nedera su krikščionybe. Tačiau žmogus yra Dievo ieškanti būtybė, tad galima daryti prielaidą, jog asmuo, bandantis atrasti ateivius praeityje ar net žmoniją kildinti iš jos, pakeičia Dievą, kurį jam sunku suvokti, ateiviais, kurie, net ir būdami iš kosmoso, yra žemiškesni, nes juos tarsi galima apčiuopti. Reiktų manyti, kad paleovizitologinės hipotezės yra palengvinta arba nusakralinta dievoieškos forma.

Kaip ideologija paleovizito hipotezė visiškai nedera su krikščionybės esme, nes krikščionims Jėzus yra galutinis išgelbėjimo šaltinis, jis – „vienintelis pasaulio Išganytojas, vakar, šiandien ir visada“⁴¹, o paleovizitologai mano, kad Jėzus tėra mistifikuota kosminė būtybė iš materialiojo pasaulio, turinti kai kurių mesianistinės

³⁶ Mikšiūnas, *Paleokontaktų teorija*.

³⁷ Арзунян, *Загадка воскрешения Иисуса Христа*, 264.

³⁸ Šibilskis, *Didžiausios žmonijos paslaptys*, 343.

³⁹ Иван Мозговой, „Палеоастронавти“ на близкому сході“, 162.

⁴⁰ Raël, *Pranešimas perduotas mūsų kūrėjų* (Kaunas: Kopa, 2005), 103.

⁴¹ Lietuvos Vyskupų Konferencija, „Jėzus Kristus: tikėjimo pradžia ir pabaiga“, *Bažnyčios žinios*, paskelbta 1997 m. vasario 12 d., <https://www.baznycioszinios.lt/old/bz9704/704lvk4.html>.

dievybės elementų. Ateiviško mesijo mitologema yra būdinga ne tik paleokontaktų hipotezei, bet ir apskritai visoms ufologinio pobūdžio religijoms bei daliai mokslinės fantastikos, kalbančios apie žmonijos kontaktą su nežemiška civilizacija⁴². Tai puikiai atskleidžiama mokslinės fantastikos filmuose, pvz., filme „Prometėjas“ („*Prometheus*“, rež. Ridley Scott, 2012). Čia svarbus žmonių, netikinčių Jėzumi kaip asmeniniu išgelbėtoju, dievoieškos poreikis, kurį jie vis tiek patenkina per paleovizitologinį Jėzaus įvaizdį. Tikintys ateiviškaisiais išganytojais suvokia, jog turi būti išgelbėti⁴³, vadinasi, su jais jau galima užmegzti pirmąjį evangelizacinį kontaktą. Šiuo atveju palanku tai, kad asmuo jau yra susipažinęs su bibliniais tekstais, tereikia jam atskleisti mokslu ir Šventąja Tradicija grįstą Apreiškimo sampratą.

Paleovizito hipotezės negalima laikyti moksline, tačiau tam tikra prasme jos negalime priskirti ir pseudomokslų sričiai, nes pagal savo pobūdį ji turėtų būti apibrėžiama kaip pseudoreliginis mokymas (nepaisant to, dėl mokslinių pretenzijų ją reiktų laikyti pseudomokslu), kuriame Dievas ar dievai pakeičiami nežemiškų civilizacijų atstovais. Ši hipotezė turi ir tam tikrą ezoterinį lygmenį ir yra ypač populiaru tarp *New Age* judėjimo narių – čia tikėjimas paleovizitu yra nukreiptas į dvasinius ieškojimus, susijusius su Vandens eros atėjimu⁴⁴. Ši iš esmės pseudoreliginė sritis, atmetanti Dievą kaip tokį, tampa religijos pakaitalu⁴⁵. Ateiviai čia suvokiami kaip tam tikra šventybė ir tai svarbu, nes religijų tyrimuose šis žodis „net esmingesnis už Dievo sąvoką“⁴⁶. Paleovizito kontekste šventybė tampa ir patys ateiviai, ir menamai jų palikti artefaktai. Jei religijos broužų turintis judėjimas ką nors stato Dievo vieton, jis atitraukia nuo tikrojo Dievo pažinimo ir todėl nedera su krikščioniška religijos samprata. Noras užmegzti kontaktą su kuo nors iš anapus (nesvarbu, ar iš dvasinio pasaulio, ar iš kosmoso) yra įsišaknijęs žmogaus širdyje. Daugelis žmonių, net ir ateistai, turi religinį jausmą, yra išgyvenę vienokį ar kitokį *mysterium tremendum*, nes žmogus savo prigimtimi yra *homo religiosus*. Daugelis atmetančių religiją (net jei tai daro nesąmoningai) ieško, kuo tikėti, nes žmogui reikalingas tikėjimas kokia nors aukštesniąja esybe ar būtimi. Tai labiau nei bet kada atsispindi šiuolaikinėje kultūroje⁴⁷. Galima daryti prielaidą, kad kai kuriems, ieškantiems tikėjimo ar jį atmetusiems, tačiau išlaikiusiems religinio jausmo poreikį, tikėjimas ateiviais atstoja dievoieškos aktą, tad paleovizitologus galima laikyti žmonėmis, einančiais dievoieškos keliu.

⁴² Armand J. Boehme, „The final spiritual frontier? The spirituality of science fiction“, *European Journal of Science and Theology* 5 (2018), 18.

⁴³ Peter S. Williams, „Christianity, Space and Aliens“, *Bethinking*, žiūrėta 2022 m. liepos 31 d., <https://www.bethinking.org/human-life/christianity-space-and-aliens>.

⁴⁴ Антон Первушин, *Космическая мифология. От марсианских атлантов до лунного заговора* (Москва: Альпина Нон Фикшн, 2019), 43–44.

⁴⁵ Александр Соколов, *Ученые скрывают? Мифы XXI века* (Москва: Альпина нон-фикшн, 2017), 201.

⁴⁶ Gintaras Beresnevičius, *Religijotyros įvadas* (Vilnius: Aidai, 1997), 54.

⁴⁷ *The Gods Have Landed. New Religions from Other Worlds*, sudarė James R. Lewis (Albany: State University of New York, 1995), 53.

Kaip minėta, paleovizitologinis mitas remiasi kargo kultui būdingų dėmenų paieška senovės menuose ir archeologiniuose radiniuose. Principas analogiškas kaip ir Melanezijos kargo kulto atveju, tik vietoje kargo kulto kopijuojamų JAV karių veiksmų paleovizito šalininkai ieško menamai nukopijuoto ateiviško palikimo žmonijos istorijoje. Jėzus kartais laikomas ateivių palikuoniu, šiuo atveju tikima, kad Mergelė Marija kontaktavo su ateiviais iš kosmoso, kurie ją ir apvaisino; kitais atvejais Jėzus laikomas ateivių gydytoju, kurio laikmetį pranokstantys gydymo metodai to meto žmonėms turėjo pasirodyti stebuklingi. Šiame kontekste suateivinama ir Jėzaus mirtis ant kryžiaus, prisikėlimas ir žengimas į dangų. Krikščionims svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad paleovizito ir ufologinio Jėzaus hipotezės nėra paremtos rimtais moksliniais tyrimais, o tik denialistinio⁴⁸ pobūdžio svarstymais, duomenų falsifikavimu, Šventojo Rašto tekstų bei istorinių įvykių perinterpretavimu. Krikščionybės ir mokslo bendradarbiavimas tęsiasi šimtmečius, tad Bažnyčia nuolat atsižvelgia į gamtamokslio atradimus ir ieško, kaip tai atitinka Apreiškimo ir Tradicijos turinį. Paleovizitologų hipotezės neatlaiko nei mokslinio, nei biblinio verifikavimo, tad jas derėtų laikyti mistifikacijomis⁴⁹.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad problemų kelia ir tyrėjai, kurie pretenduoja į mokslininkų statusą, tačiau neturi tinkamos kompetencijos. Mokslinei paradigmai prieštaraujančius atradimus padaro ne specialistai, o su tiriamą mokslo sritimi nesusiję asmenys, kurie dažnai pateikia iškreiptus ar falsifikuotus duomenis. Pati pseudomokslinių žinių propagandos sistema besidomintįjį skatina nusigręžti nuo objektyvios realybės ir kartu su nekompetentingais „specialistais“ atmesti objektyvią tikrovę kaip tokią, puoselėjant kažką naują, kas nepaaiškinama ir nežinoma⁵⁰. Įdomu tai, kad panašaus pobūdžio tikėjimai formuoja pasaulėžiūrą, vadinamą denializmu, besiremiančią tuo, kad asmuo, negebėdamas atsisakyti savo patirtimi ir žiniomis paremtos pasaulėžiūros, negali priimti empiriškai patvirtintos nuomonės. Denialistai paprastai atmeta bet kokias istorines tiesas ir palaiko iracionalias idėjas, kurios prieštarauja mokslo atradimams. Greta tikėjimo paleovizitu čia galima paminėti anivakserius, antiholokaustinikus, kai kurias mokslinio kreacionizmo kryptis ir pan.⁵¹ Tokiems asmenims nekyla jokie kognityvinio disonanso, jie jaučiasi atradę tiesą, kurios kiti nemato. Denialistinės pasaulėžiūros veikiami paleovizitologai ignoruoja istorinius duomenis ir kuria alternatyvią istoriją, todėl, pasak apologeto Peterio S. Williamso, paleovizitologų manymu,

⁴⁸ Denializmas – pasaulėžiūra, kai atmetami moksliniais ar istoriniais įrodymais pagrįsti teiginiai. Plačiau žr. Pascal Diethelm ir Martin McKee, „Denialism: what is it and how should scientists respond?“, *European Journal of Public Health* 19 (2009), 2–4, doi: <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckn139>.

⁴⁹ George D. Chryssides, „Scientific creationism: a study of the Raëlian Church“, in: *UFO religions* (London: Routledge, 2003), 47–48.

⁵⁰ Сергей Волков, „Развитие человеческих цивилизаций по сценарию «извне». Так ли это? (К вопросы о теории палеоконтактов“, in: *Peoples of Eurasia: History, culture and interaction problems. Materials of the IV international scientific conference on April 5–6, 2014* (Prague: Vědecko vydavatelské centrum «Sociosféra-CZ», 2014), 15.

⁵¹ Леонид Подымов, *Псевдонаука: разоблачение обмана и заблуждений* (Москва: АСТ, 2018), 420–421.

prieštaravimas tarp jų įsitikinimų ir krikščionybės mokymo yra objektyvi priežastis abejoti krikščionyste ir jos teologija⁵².

Vertinant paleokontaktų hipotezę krikščionišku žvilgsniu galima teigti, kad šis mokymas apie Jėzų iš esmės yra moderni doketizmo erezijos apraška. Docketistai tikėjo, kad „Jėzuje iš Nazareto buvusi tik jo kūno regimybė. Jo veikimas ir kentėjimas buvo tik tariamas; tikrovėje nei kentėti, nei mirti ant kryžiaus jis negalėjęs.“⁵³ Tokiu būdu ši „erezija siekė parodyti žmogiškąją Jėzaus egzistenciją vien tik kaip teofanią žmogiškojo pavidalo regimybėje“⁵⁴, toks Jėzaus kūnas buvo skirtas netikinčiųjų juslėms apgauti. Docketistų manyta, kad Jėzus tik atrodė žmogiškas, o pagal paleokontaktų hipotezę Jėzus yra ateivis (paleovizito kontekste tai lygu dievui), kuris atrodė it žmogus. Taigi krikščioniui nederėtų pasikliauti akivaizdžiu ar užslėptu melu. Tačiau svarbu suprasti, kad paleovizito šalininkas Dievą pakeičia ateiviais iš kitų planetų, tad iš esmės elgiasi kaip ieškantis dievo *homo religiosus*.

Net jei artimoje kosminėje kaimynystėje egzistuoja kokios nors technologiškai pažangios ateivių civilizacijos, tarpžvaigždinėms kelionėms kyla daug kliūčių. Net technologiškai išsivysčiusios civilizacijos, norinčios ir galinčios leistis į tarpžvaigždines keliones, nebūtinai turi priemonių, leidžiančių keliauti tolimus atstumus kosminėje erdvėje ir aplankyti Žemę⁵⁵. Taip pat gali būti, jog kosminės civilizacijos mūsų dar neatradusios, nes žmonija tik neseniai išgėrė radijo signalų erą. Dar ne taip seniai žmonija kosmose nebuvo girdima, tad tikėtina, kad numanomos kosminės civilizacijos tik dabar išgirdo žmonijos siunčiamus signalus. Dėl šių priežasčių yra mažai tikėtina, kad kokia nors kosminė civilizacija kada nors lankėsi arba dabar lankosi mūsų planetoje. Dar mažiau tikėtina, kad ateiviai iš kitų planetų, net jei jie hipotetiškai turėtų tinkamą technologiją, stengtųsi įtikinti būrelį pirmojo amžiaus žydų, kad Jėzus iš Nazareto buvo nukryžiuotas, bet prisikėlęs, stebuklus darantis mesijas⁵⁶. Būtų sunku įsivaizduoti ateivius, eikvojančius brangius resursus ir keliaujančius tūkstančius metų ir šviesmečių vien tam, kad pasiskelbtų dievukais vienoje iš Paukščių tako galaktikos periferijoje esančių planetų, aborigenų vadinamoje Žeme. Taigi minėtas paleovizitologų rėmimasis Biblijos siužetais, nors ir gana ambicingas bei įdomus, tačiau moksliskai nei istoriskai yra nepagrįstas fantazijų vaisius.

⁵² Williams, „Scientific Rebuttals“, 85.

⁵³ Augustas Francenas, *Trumpa Bažnyčios istorija* (Marijampolė: Ardor, 2004), 41.

⁵⁴ Jacques Dupuis, *O kuo jūs mane laikote? Kristologijos įvadas* (Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2004), 128.

⁵⁵ Protinių kosminių civilizacijų skaičius galaktikoje nėra žinomas, tačiau astrofizikai, pvz., Frankas Drake'as, yra sukūrę lygtis, leidžiančias daryti prielaidas apie jų kiekį. Žinoma, didžiausias šių skaičiavimų trūkumas, kad žmonijai žinoma tik viena protaujanti civilizacija kosmose, t. y. mūsų. Nepaisant to, skaičiavimai vykdomi darant prielaidas, kad tokios civilizacijos egzistuoja. Taip pat daroma prielaida apie jų numanomą technologinį pažangumą. Plačiau apie mokslinius bandymus apskaičiuoti kosminių civilizacijų kiekį galaktikoje ir iš to kylančias problemas žr. Gabrielius E. Klimenka, *Paranormalių mitų griovėjas. Paranormalių reiškinių tyrėjo, apžvalgininko ir skeptiko užrašai* (Kaunas: Obuolys, 2015), 13–17.

⁵⁶ Williams, „Scientific Rebuttals“, 101.

Išvados

Tyrimo metu apžvelgus paleovizitologų ideologinius svarstymus apie Jėzų kaip ateivį iš kosmoso galima daryti išvadas, kad:

1. Nors hipotetinis paleovizito hipotezės ir kargo kulto sugretinimas atrodo racionalus, tačiau dėl neegzistuojančių rimtų istorinių šaltinių bei duomenų, kurie leistų paleovizitologų idėjas laikyti turinčiomis realų pagrindą, negalima šių interpretacijų laikyti faktiniais įrodymais. Geriausiu atveju paleovizito hipotezę galima laikyti fiktyviai racionalia ar fantastine alternatyviosios istorijos apraiška.

2. Išvados, prie kurių prieina paleovizitologai, remiasi iškraipytais arba falsifikuotais faktais, prielaidomis ir neturi istorinio patvirtinimo, tad Jėzaus Kristaus buvimas ateiviui iš kosmoso yra nepatikima hipotezė, kurią bandoma patvirtinti tik fiktyviais pasakojimais. Tai reiškia, kad Jėzaus kaip ateivio iš kosmoso įvaizdį galima atmesti kaip pseudomokslinį.

3. Žvelgiant iš dievoieškos perspektyvos galima manyti, kad žmonės, besidominę paleovizitologija, yra dievoieškos kelyje, kuriame Dievo įvaizdžiai projektuojami į menamus ateivius iš kosmoso. Tikėjimas ateiviais, kurie senovėje lankėsi Žemėje ir sukūrė žmogų, numanomai yra siekinys pakeisti Dievą ir padaryti jį žemiškesnį. Tai leidžia supaprastinti ir pačią religiją. Kita vertus, vien dievoieškos racionaliam tikėjimui nepakanka, tad pati paleovizitologijos hipotezė yra atmestina, tačiau siekiant nukreipti žmones link racionalaus tikėjimo galima bandyti kurti naujas sielovados formas, kurios padėtų žmonėms atrasti tikro tikėjimo grūdą ir atmesti pseudomokslines klaidatikystės idėjas.

LITERATŪRA IR ŠALTINIAI

1. „Ar senovės dievai tai ateiviai?“ *Apie mistiką LT*. Paskelbta 2012 m. spalio 19 d., <http://apiemistika.lt/civilizacijos/ar-senoves-dievai-tai-ateiviai/>.
2. „Ar senovės piešiniai rodo, kad ateiviai lankėsi Žemėje?“ *Apie mistiką LT*. Paskelbta 2013 m. spalio 23 d. <http://apiemistika.lt/ateiviai/ar-senoves-piesiniai-rodo-kad-ateiviai-lankesi-zemeje/>.
3. Beresnevičius, Gintaras. *Religijotyros įvadas*. Vilnius: Aidai, 1997.
4. Boehme, Armand J. „The final spiritual frontier? The spirituality of science fiction“. *European Journal of Science and Theology* 5 (2018): 15–24.
5. Chryssides, George D. „Scientific creationism: a study of the Raëlian Church“. In *UFO religions* (London: Routledge, 2003): 45–62.
6. Diethelm, Pascal ir Martin McKee. „Denialism: what is it and how should scientists respond?“ *European Journal of Public Health* 19 (2009): 2–4. Doi: <https://doi.org/10.1093/eurpub/ckn139>.
7. „Dieviškieji ateiviai, arba kas sukūrė žmoniją?“ *Anomalija.lt*. Paskelbta 2013 m. liepos 29 d. <https://anomalija.lt/2013/07/dieviskieji-ateiviai-arba-kas-sukure-zmonija/>.
8. „Dr. George King“. *The Aetherius Society*. Žiūrėta 2022 m. spalio 19 d. <https://www.aetherius.org/dr-george-king/>.
9. Dupuis, Jacques. *O kuo jūs mane laikote? Kristologijos įvadas*. Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2004.

10. Francenas, Augustas. *Trumpa Bažnyčios istorija*. Marijampolė: Ardor, 2004.
11. Janušauskis, Vaidotas. *Tikėtina*. Vilnius: Didakta, 2018.
12. Kanišauskas, Saulius. *Kur jūs, ateiviai iš kosmoso?* Vilnius: Mokslas, 1988.
13. Klimenka, Gabrielius E. *Paranormalių mitų griovėjas. Paranormalių reiškinių tyrėjo, apžvalgininko ir skeptiko užrašai*. Kaunas: Obuolys, 2015.
14. „Konspiracija Mergelės Marijos paveiksle: buvo pagrobta ir apvaisinta kažkokios ateivių rasės?“ *Technologijos.lt*. Paskelbta 2019 m. vasario 1 d. http://www.technologijos.lt/n/pasaulio_paslaptys/S-73364/.
15. Lietuvos Vyskupų Konferencija. „Jėzus Kristus: tikėjimo pradžia ir pabaiga“. *Bažnyčios žinios*. Paskelbta 1997 m. vasario 12 d. <https://www.baznycioszinios.lt/old/bz9704/704lvk4.html>.
16. Lindstrom, Lamont. „Cargo Cults“. *The Cambridge Encyclopedia of Anthropology*. Paskelbta 2018 m. kovo 29 d. doi: <http://doi.org/10.29164/18cargo>.
17. Messori, Vittorio. *Hipotezės apie Jėzų*. Vilnius: Katalikų pasaulis, 1997.
18. Mikšiuonas, Gintaras. „Paleokontaktų teorija. Angelai, demonai ir ateiviai: kas tarp jų bendro ir kuo jie skiriasi?“ *Kvantinė magija*. Žiūrėta 2022 m. rugpjūčio 1 d. <https://kvantinemagija.lt/node/303>.
19. Raël. *Pranešimas perduotas mūsų kūrėjų*. Kaunas: Kopa, 2005.
20. *Religijos*. Vilnius: Alma littera, 2019.
21. Šibiškis, Petras. *Didžiausios žmonijos paslaptys*. Kaunas: Obuolys, 2019.
22. *Šventasis Raštas*. Vilnius: Lietuvos Vyskupų Konferencija, 2009.
23. *The Gods Have Landed. New Religions from Other Worlds*. Sudarė James R. Lewis. Albany: State University of New York, 1995.
24. Turner, Trey. „Xenomythology. Fact or fanfiction?“. *Algonquin College*. Žiūrėta 2022 m. gruodžio 7 d. <https://spineonline.squarespace.com/mythology-abroad/xenomythology>.
25. Williams, Peter S. „Scientific Rebuttals to ‘Ancient Aliens’ as Popular Alternatives to Biblical History“. *Theofilos* 1 (12) (2020): 86–111. doi: <https://doi.org/10.48032/theo/12/1/8>.
26. —. „Christianity, Space and Aliens“. *Bethinking*. Žiūrėta 2022 m. liepos 31 d. <https://www.bethinking.org/human-life/christianity-space-and-aliens>.
27. Арзунян, Эдвиг. *Загадка воскрешения Иисуса Христа. Инопланетяне в Библии*. Ростов на Дону: Феникс, 2007.
28. Волков, Сергей. *Развитие человеческих цивилизаций по сценарию «извне». Так ли это? К вопросам о теории палеоконтактов*, in *Peoples of Eurasia: History, culture and interaction problems. Materials of the IV international scientific conference on April 5–6, 2014*. Prague: Vědecko vydavatelské centrum decko vydavatelské centrum «Sociosféra-CZ», 2014.
29. Дэнникен, Ерих фон. *Небесные учителя*. Москва: Эксмо, 2005.
30. Денисов, Сергей ir Любовь Денисова. „Феномен околонучного знания“. *Научный вестник Омской академии МВД России* 4(63) (2016): 54–58.
31. *Люди-феномены: Нострадамус, Мессинг, Ванга и другие*. Москва: Эксмо, 2010.
32. Мозговий, Иван. *Палеоконтакт: міфи чи реальність*. Суми: Сумський державний університет, 2017.
33. —. „Палеоастронавти“ на близкому сході: „езотерика“ в переданнях?“ *Світогляд-Філософія-Релігія* 1 (2011): 153–166.
34. Первущин, Антон. *Космическая мифология. От марсианских атлантов до лунного заговора*. Москва: Альпина Нон Фикшн, 2019.
35. Погасий, Анатолий. „Интерпретация некоторых полюбивших библейских текстов в свете апокрифической «Книги Еноха»“. *International science project* 6 (2017): 29–34.

36. Подымов, Леонид. *Псевдонаука: разоблачение обмана и заблуждений*. Москва: АСТ, 2018.
37. Почепцов, Георгий. „Путь в будущее цивилизационные ловышки“. *21-й век* 1 (46) (2018): 43–51.
38. Рамта. *Иисус Христос жизнь мастера*. Москва: София, 2009.
39. Соколов, Александр. *Ученые скрывают? Мифы XXI века*. Москва: Альпина нон-фикшн, 2017.

Gauta: 2022 11 08

Parengta: 2023 01 16

Gabrielius Edvinas KLIMENKA

A CRITIQUE OF THE PALAEOVISITOLOGICAL HYPOTHESIS OF JESUS CHRIST'S ALIEN ORIGIN

S u m m a r y

The pseudoscientific palaeocontact hypothesis suggests that aliens from other planets visited Earth in ancient times. Palaeovisitologists believe that ancient people encountering advanced space technology found it miraculous and therefore deified aliens from space, which is why the deities of all ancient religions are considered to be descended from alien prototypes. The principle here is similar to that of cargo cults. While such a juxtaposition may seem rational, the absence of serious historical sources and data that would allow us to consider the ideas of palaeovisiting as having a real basis in fact means that we cannot consider them as factual evidence. The conclusions drawn by palaeovisitologists are based on distorted or falsified facts and assumptions and have no historical validity, so that the existence of Jesus Christ as an alien from outer space is an unreliable hypothesis that finds support only in fictitiously fabricated stories. This means that the image of Jesus as an alien from outer space can be dismissed as pseudo-scientific.

From the perspective of divinity, we can assume that people interested in palaeovisiting are on a path of divinity in which images of God are projected onto imaginary aliens from outer space. Belief in aliens who visited Earth in ancient times and created man is implicitly an attempt to change God and make him more earthly. This also allows us to simplify religion itself. On the other hand, the mere search for a god is not sufficient for rational faith, so the paleovisiting hypothesis itself is rejected, but in order to guide people towards rational faith, attempts can be made to create new pastoral forms that help people to discover the grain of true faith, rejecting the pseudo-scientific delusions.

KEYWORDS: paleocontact theory, ancient aliens, ufology and christianity, pseudoscience, cargo cult.

Gabrielius Edvinas KLIMENKA – Vytauto Didžiojo universiteto doktorantas, pastoracinės teologijos licenciatas. Mokslinių tyrimų sritys: krikščionybės santykis su ezoterika, pseudomokslai, kvazireliginiai judėjimai. El. paštas klimenka.gabrielius@gmail.com.

Gabrielius Edvinas KLIMENKA – doctoral student, licentiate in pastoral theology, Vytautas Magnus University. Research interests: the relationship between Christianity and Esoterism, pseudoscience, quasi-religious movements. E-mail klimenka.gabrielius@gmail.com.